

5. HUISSTIJL

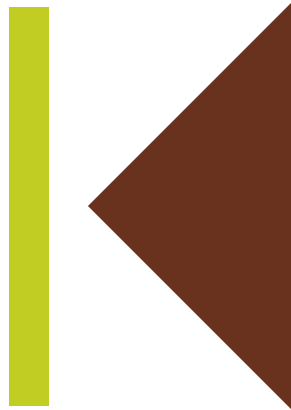
Een inleiding tot de grafische taal

De doelstelling van dit hoofdstuk is om grafische bureaus te gidsen doorheen de grafische identiteit van KASTANJE. Het geeft de nodige inzichten in de huisstijl om een communicatieopdracht te kunnen vervullen.

5.1. INLEIDING

De tamme kastanje (*Castanea sativa*) is een loofboom uit de napjesdragersfamilie (Fagaceae), die van nature voorkomt in het Middellands Zeegebied. De boom bereikt een hoogte van ongeveer 25 tot 35 meter en wordt ongeveer 500 tot 1500 jaar oud. In België komt de boom in het wild voor en ook op oude landgoederen. Hij is hier — naar alle waarschijnlijkheid — ingevoerd door de Romeinen, die erg gesteld waren op kastanjes.

Het uitgangspunt van de huisstijl is het zichtbaar maken van het Romeinse verleden en de ontwikkeling van de fruitteelt in Limburgs Haspengouw door de kastanje als symbool naar voor te dragen. We noemen het project gewoonweg KASTANJE.

5.2. HET LOGOSYSTEEM

Het logosysteem bestaat uit twee delen:
het beeldlogo en het woordlogo.

5.2.1. HET BEELDLOGO

- De twee vlakken tonen de buitenvormen van de letter K van kastanje. Je ziet dus een negatieve letter. De letter K wordt als het ware doorgelicht. Het erfgoed bestudeerd.
- Het verticale vlak staat voor een spoor of een weg. De pijl duidt een richting aan, een verwijzing.
- De pijl wijst naar links, hetgeen we interpreteren als terugkijken in de tijd, stilstaan bij de geschiedenis, het landschap of het erfgoed.
- Het logo lijkt ook op het symbool dat op audiovisuele apparatuur voorkomt, waar het staat voor terug naar het begin, 'rewind'. Je zou KASTANJE. dan ook kunnen zien als een 'zwarte doos' die erfgoedbeelden registreert en toont.
- De kleuren verwijzen naar de vrucht van de tamme kastanje, de doosvrucht (bolster) en de zaden (kastanje).

|

KASTANJE.

VAN ROMEINSE WEG TOT FRUITSPoor

5.2.2. HET WOORDLOGO

'Van Capitolium tot Vesta.'

Capitolium van Gerard Unger is het lettertype in het logo van KASTANJE. *Capitolium* (1998) werd ontworpen voor het jubileumjaar van de rooms-katholieke kerk in 2000 in Rome. Het draagt de 2000 jaar oude traditie van openbare opschriften in de stad de 21ste eeuw binnen. Het concept van *Capitolium* is deels gebaseerd op het werk van de 16de-eeuwse Italiaanse kalligraaf Cresci. Giovan Francesco Cresci was de eerste die onderkastletters ontwierp op basis van de kapitalen op de inscripties van de zuil van Trajanus in Rome. Dezelfde methode gebruikt Gerard Unger door het Romeinse erfgoed aan te passen aan de moderne manier van het lezen en weergeven van tekst op papier en elektronische displays en het gebruik in verschillende talen. *Capitolium* is niet een 'revival': het is eerder een modern design gebaseerd op traditie, waardoor het voor vele doeleinden kan worden gebruikt.

Het onderschrift bij het logo, 'Van Romeinse weg tot Fruitspoor', is gezet in het lettertype *Vesta* (2001) van Gerard Unger. Het geeft een mooi contrast met *Capitolium* en is uitermate geschikt voor lange teksten. De bezwaren die men vaak heeft tegen schreefloze letters in lange teksten, weet *Vesta* moeiteloos te ontcrachten. *Vesta* is smaller, levendiger en bovendien zuiniger dan de meest voorkomende schreefloze letters zoals *Arial* en *Helvetica*. Er is een merkbaar verschil tussen dikke en dunne delen van de letter.⁹

9.

<http://www.gerardunger.com>

© Gerard Unger

A B C D E F G H I J

K L M N O P Q R S

T U V W X Y Z &

COPYRIGHT © GERARD UNGER 1998 CAPITOLIUM REGULAR

a b c d e f g h i j k l

m n o p q r s t u v

w x y z æ œ ß / @

Ø (-) . : ; ! ? € ¥ £ §

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

CAPITOLIUM

Copyright © Gerard Unger 1998

Capitolium Light	Cicero also wrote to Cornelius Nepos: Very well, then! Do you know any man who, even if he has concentrated on the art of oratory to the exclusion of all else, can speak better than Ceasar? Or anyone who makes so many witty remarks? Or whose vocabulary is so varied and yet so exact? Ceasar ÆCE—?!\$%&(*)[]fñl.,;:€1234567890
Capitolium Light+Osf	Cicero also wrote to Cornelius Nepos: Very well, then! Do you know any man who, even if he has concentrated on the art of oratory to the exclusion of all else, can speak better than Ceasar? Or anyone who makes so many witty remarks? Or whose vocabulary is so varied and yet so exact? Ceasar ÆCE—?!\$%&(*)[]fñl.,;:€1234567890
Capitolium Regular	Cicero also wrote to Cornelius Nepos: Very well, then! Do you know any man who, even if he has concentrated on the art of oratory to the exclusion of all else, can speak better than Ceasar? Or anyone who makes so many witty remarks? Or whose vocabulary is so varied and yet so exact? Ceasar ÆCE—?!\$%&(*)[]fñl.,;:€1234567890
Capitolium Regular+Osf	Cicero also wrote to Cornelius Nepos: Very well, then! Do you know any man who, even if he has concentrated on the art of oratory to the exclusion of all else, can speak better than Ceasar? Or anyone who makes so many witty remarks? Or whose vocabulary is so varied and yet so exact? Ceasar ÆCE—?!\$%&(*)[]fñl.,;:€1234567890
Capitolium Italic	<i>Cicero also wrote to Cornelius Nepos: Very well, then! Do you know any man who, even if he has concentrated on the art of oratory to the exclusion of all else, can speak better than Ceasar? Or anyone who makes so many witty remarks? Or whose vocabulary is so varied and yet so exact? Ceasar seems to have modelled his style,</i> ÆCE—?!\$%&(*)[]fñl.,;:€1234567890
Capitolium Italic+Osf	<i>Cicero also wrote to Cornelius Nepos: Very well, then! Do you know any man who, even if he has concentrated on the art of oratory to the exclusion of all else, can speak better than Ceasar? Or anyone who makes so many witty remarks? Or whose vocabulary is so varied and yet so exact? Ceasar seems to have modelled his style,</i> ÆCE—?!\$%&(*)[]fñl.,;:€1234567890
Capitolium Bold	Cicero also wrote to Cornelius Nepos: Very well, then! Do you know any man who, even if he has concentrated on the art of oratory to the exclusion of all else, can speak better than Ceasar? Or anyone who makes so many witty remarks? Or whose vocabulary is so varied and ÆCE—?!\$%&(*)[]fñl.,;:€1234567890
Capitolium Bold+Osf	Cicero also wrote to Cornelius Nepos: Very well, then! Do you know any man who, even if he has concentrated on the art of oratory to the exclusion of all else, can speak better than Ceasar? Or anyone who makes so many witty remarks? Or whose vocabulary is so varied and ÆCE—?!\$%&(*)[]fñl.,;:€1234567890
Capitolium Road	Cicero also wrote to Cornelius Nepos: Very well, then! Do you know any man who, even if he has concentrated on the art of oratory to the exclusion of all else, can speak better than Ceasar? Or anyone who makes so many witty remarks? Or whose vocabulary is so varied and yet so exact? Ceasar ÆCE-?#&@&#(λ)⌘ ⤴ ⤵:1234567890

ABCDEFGHIJ
KLMNOPQRS
TUVWXYZ&
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
mnopqrstuvwxyz
wxyzæœß/@
ø(-).:;!/?€¥§
1234567890

COPYRIGHT © GERARD UNGER 2001 VESTA REGULAR ITALIC

VESTA

Windy Corner lay, not on the summit of the ridge, but a few hundred feet down the southern slope, at the springing of one of the great butresses that supported the hill. On either side of it was a shallow ravine, filled with ferns and pine-trees, and down the ravine on the left ran the highway into the Weald.

Vesta light

Windy Corner lay, not on the summit of the ridge, but a few hundred feet down the southern slope, at the springing of one of the great butresses that supported the hill. On either side of it was a shallow ravine, filled with ferns and pine-trees, and down the ravine on the left ran the highway into the Weald.

Vesta regular

Windy Corner lay, not on the summit of the ridge, but a few hundred feet down the southern slope, at the springing of one of the great butresses that supported the hill. On either side of it was a shallow ravine, filled with ferns and pine-trees, and down the ravine on the left ran the highway into the Weald.

Vesta medium

Windy Corner lay, not on the summit of the ridge, but a few hundred feet down the southern slope, at the springing of one of the great butresses that supported the hill. On either side of it was a shallow ravine, filled with ferns and pine-trees, and down the ravine on the left ran the highway into the Weald.

Vesta semi bold

Windy Corner lay, not on the summit of the ridge, but a few hundred feet down the southern slope, at the springing of one of the great butresses that supported the hill. On either side of it was a shallow ravine, filled with ferns and pine-trees, and down the ravine on the left ran the highway into the Weald.

Vesta bold

Windy Corner lay, not on the summit of the ridge, but a few hundred feet down the southern slope, at the springing of one of the great butresses that supported the hill. On either side of it was a shallow ravine, filled with ferns and pine-trees, and down the ravine on the left ran the highway into the Weald.

Vesta extra bold

Windy Corner lay, not on the summit of the ridge, but a few hundred feet down the southern slope, at the springing of one of the great butresses that supported the hill. On either side of it was a shallow ravine, filled with ferns and pine-trees, and down the ravine on the left ran the highway into the Weald.

Vesta black

COPYRIGHT © GERARD UNGER 2001

uit:

'Grafisch Handboek',
Provincie Limburg, (2005)
3.1 Richtlijnen Huisstijl

Legaal en illegaal

Digitale fonts zijn gemakkelijk te kopiëren. Net als bij andere software is dat verboden. Toch gebeurt het veelvuldig en veelal onbewust. Een organisatie die digitale lettertypen kopieert is echter evenzeer strafbaar als een bedrijf dat meer kopieën van een boekhoud- of databaseprogramma gebruikt dan waarvoor het betaald heeft.

Als er binnen een organisatie geen strikt "fontbeleid" is, kunnen letters zich als een virus over het netwerk verspreiden. De financiële gevolgen, wanneer een bedrijf wordt betrappt, kunnen vrij rampzalig zijn. Of het in werkelijkheid ook gebeurt? Reken maar. Een tip van een concurrent of een ontevreden werknemer kan al aanleiding zijn tot een onderzoek.

Een letter bezit je niet

Lettertypen zijn onderhevig aan auteursrechten. Dat betekent niet alleen dat de ontwerper aan de verkoop van die rechten een inkomen kan overhouden. Het betekent ook dat de letters tot een bepaalde datum (meestal zo'n 40-70 jaar na de dood van de maker) het geestelijk eigendom blijven van de ontwerper en zijn erfgenamen.

Wie een digitaal font aanschaft, heeft daarmee dus niet de letter zélf gekocht. De koper heeft het gebruiksrecht op het lettertype – niet meer, maar ook niet minder. Je mag geld verdienen met producten waarin de letter centraal staat, zoals bijvoorbeeld een logo of huisstijl. Maar het is niet toegestaan het font te kopiëren of bijvoorbeeld aan je klant door te verkopen.

Goede gewoonten

Hoe moet het dan wel? Er blijkt nog veel onzekerheid te bestaan over wat wel en niet mag. Lang niet alle ontwerpers – om van hun klanten nog maar te zwijgen – beseffen dat het 'zwart' kopiëren van fonts een vorm van diefstal is. De ontwerper die zijn vak serieus neemt, moet voor zijn gereedschap betalen. Bovendien zal hij ook zijn klanten moeten overtuigen van de noodzaak om voldoende licenties aan te schaffen voor de lettertypen die binnen zijn organisatie worden toegepast.

Wat koop ik als ik een font koop?

U koopt het recht op het gebruik van dat font. Als koper wordt u geacht in te stemmen met de licentievoorwaarden zoals die op de verpakking of in een aparte publicatie worden omschreven. In die licentievoorwaarden staat precies vermeld voor hoeveel computers en printers één licentie geldig is. Voor vrijwel alle fabrikanten zijn dat minstens 5 computers en 1 printer.

Wat zegt de wet?

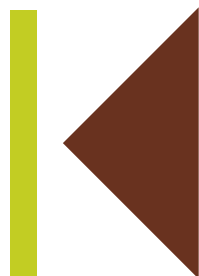
De licentievoorwaarden bepalen de aard van de overeenkomst; daarnaast valt het fontontwerp onder het auteursrecht. Dat heeft vooral gevolgen voor diegenen die betrappt worden op het illegaal gebruik van fonts. Dan kan het gebeuren dat een boete wordt aangerekend, niet op basis van de aanschafprijs maar van de omzet die met behulp van het font is gerealiseerd.

Een vormgever of drukker vraagt me altijd om de fonts die ik gebruikt heb mee te sturen met het document. Is dat ook illegaal?

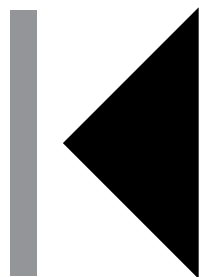
Het is een belangrijk aspect van het probleem. In feite is de vraag om kopieën van fonts mee te zenden te interpreteren als het aanzetten tot een overtreding. Bovendien komt het maar al te vaak voor dat uw fonts op de harde schijf van de vormgever of drukker blijven staan en is het niet uitgesloten dat ze zo bij een concurrent van u belanden. Een goede vormgever of drukker beschikt over een licentie voor elk font dat hij gebruikt (of om films mee uit te flitsen). Fonts vormen evenzeer een deel van hun uitrusting als programma's of hardware.

Meer weten over letters?

Erik Spiekerman & E.M.Ginger, *Stop Stealing Sheep & find out how type works*. Adobe Press, 1993. ISBN 0-672-48543-5

|
KASTANJE.
VAN ROMEINSE WEG TOT FRUITSPOOR

|
KASTANJE.
VAN ROMEINSE WEG TOT FRUITSPOOR

5.3. HET LOGO IN DRUK

Pantone

K = 100%

P 390

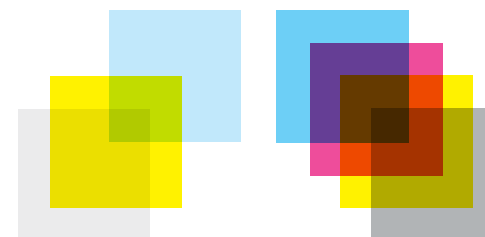

P 477

quadri

CMYK
(22/0/100/8)

CMYK
(50/85/100/35)

zwart / wit

K = 50%

K = 100%

negatief

COLOFON

UITGAVE

de deputatie van de provincieraad van Limburg
Herman Reynders, gouverneur-voorzitter
Marc Vandeput, Sylvain Sleypen, Gilbert Van Baelen,
Frank Smeets, Walter Cremers, Erika Thijs, gedeputeerden
en Renata Camps, provinciegriffier

TEKST

Oswald Devisch, Kathleen De Clercq, Chris Indeherberge,
An Jammers, Yvonne Knevels, Bea Toppet en Johan Vandebosch

EINDREDACTIE

Provinciaal Centrum voor Cultureel Erfgoed

COÖRDINATIE

Stéphanie Mergeay

GRAFISCH ONTWERP

Johan Vandebosch

FOTOGRAFIE

Eddy Daniëls, Oswald Devisch, Chris Indeherberge,
Karin Thomsen, Bea Toppet en Johan Vandebosch

DRUKWERK

Leën, Hasselt

OPLAGE

500 exemplaren

LETTERTYPE

Capitolium en Vesta (© Gerard Unger)

MET DANK AAN

Jean Pierre Dewael, Wivina De Bus, Marc Laenen, Lydia Ruelens,
Sonja Schouteden, Betty Simon, Marleen Ubachs en An Verhelst

